

Katarzyna Falkiewicz

Uniwersytet Śląski w Katowicach

falkiewicz.katarzyna@gmail.com

Katarzyna Dopierała

Uniwersytet Śląski w Katowicach

ficek.katarzyna@wp.pl

Zgromadzenie wierzycieli w postępowaniu restrukturyzacyjnym

Creditors' Meeting in Restructuring Proceedings

STRESZCZENIE

Artykuł dotyczy zgromadzenia wierzycieli w prawie restrukturyzacyjnym. Zgromadzenie wierzycieli w postępowaniu restrukturyzacyjnym jest kolegialnym organem wierzycieli reprezentującym interesy wszystkich wierzycieli. Główną kompetencją przyznaną na rzecz zgromadzenia wierzycieli jest głosowanie przez zgromadzenie wierzycieli nad układem. Zgromadzenie wierzycieli, jako organ reprezentujący interesy wierzycieli, powinno być w postępowaniu restrukturyzacyjnym zwoływane w każdym przypadku, gdy jest wymagane podjęcie uchwały przez zgromadzenie wierzycieli w interesie wszystkich wierzycieli. Zakres kompetencji przyznanych na rzecz zgromadzenia wierzycieli został uregulowany w art. 104 prawa restrukturyzacyjnego. W związku z tym, że najważniejszym uprawnieniem przyznanym na rzecz zgromadzenia wierzycieli jest głosowanie nad układem, ustawodawca ustanowił odrębne przepisy regulujące kwestię dotyczącą zarówno zwołania posiedzenia, jak i głosowania przez zgromadzenie wierzycieli nad przyjęciem lub odrzuceniem układu. Istotnym *novum* wprowadzonym przez ustawodawcę, wzorowanym na niemieckim prawie insolwencyjnym, jest zasada głosowania nad przyjęciem układu. Do przyjęcia układu przez zgromadzenie wierzycieli niezbędne jest, aby układ w każdej z grup, które głosują oddzielnie, uzyskał dwie większości: większość osobową i większość kapitałową.

Słowa kluczowe: zgromadzenie wierzycieli; organ wierzycieli; prawo restrukturyzacyjne

WSTĘP

Celem niniejszego artykułu jest wskazanie pozycji zgromadzenia wierzycieli w postępowaniu restrukturyzacyjnym. W pierwszej części pracy będzie przeprzo-

wadzona analiza charakteru prawnego zgromadzenia wierzycieli. W kolejnej części opracowania zostaną omówione szczególne uprawnienia zgromadzenia wierzycieli w zakresie głosowania nad układem oraz wpływ działalności zgromadzenia wierzycieli na toczące się postępowanie restrukturyzacyjne.

1. CHARAKTER PRAWNY ZGROMADZENIA WIERZYCIELI

Zgromadzenie wierzycieli w postępowaniu restrukturyzacyjnym jest kolegiałnym organem wierzycieli reprezentującym interesy wszystkich wierzycieli¹. Na tle przepisów prawa upadłościowego i naprawczego został wyrażony pogląd określający zgromadzenie wierzycieli organem postępowania upadłościowego². W doktrynie istnieje także stanowisko podające zgromadzenie wierzycieli jako uczestnika postępowania o szczególnych uprawnieniach prawno-kształtujących³. D. Czajka wskazuje, że zgromadzenie wierzycieli w postępowaniu naprawczym jest organem podejmującym uchwałę w zakresie przyjęcia lub nieprzyjęcia układu⁴. Wydaje się słuszne przyjęcie założenia, że zgromadzenie wierzycieli w postępowaniu restrukturyzacyjnym powinno być traktowane jako organ wierzycieli. Zgromadzenie wierzycieli jest organem stanowiącym i obligatoryjnym⁵. Według P. Zimmermana jest organem postępowania restrukturyzacyjnego o niezdefiniowanych kompetencjach⁶. Jedyne znane znaczenie powoływania zgromadzenia wierzycieli dotyczy głosowania nad układem⁷. Zgromadzenie wierzycieli jest jednym z organów postępowania restrukturyzacyjnego, powołanym do spełniania określonych funkcji w ogólnym interesie wszystkich wierzycieli⁸. Jego głównym uprawnieniem jest głosowanie nad układem⁹. Zasadniczo w postępowaniu restrukturyzacyjnym zgromadzenie wierzycieli jest zwoływane w celu głosowania nad układem. Ustawodawca jednak nie wprowadził zamkniętego katalogu spraw, w stosunku do których ma być zwoływane. Oznacza to, iż zostanie w praktyce zwołane w przypadku, gdy będzie potrzebne rozstrzygnięcie zgromadzenia wierzycieli¹⁰.

¹ R. Adamus, *Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 179.

² P. Pogonowski, *Organy postępowania upadłościowego*, Warszawa 2001, s. 28.

³ K. Babiarez-Mikulska, *Status prawny wierzyciela w postępowaniu naprawczym*, Warszawa 2006, s. 116.

⁴ D. Czajka, *Postępowanie naprawcze*, Warszawa 2004, s. 148.

⁵ R. Adamus, *op. cit.*, s. 179.

⁶ P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2016, Legalis NB 1.

⁷ *Ibidem*.

⁸ S. Gurgul, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2016, Legalis NB 1.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ R. Adamus, *op. cit.*, s. 180.

Zakres kompetencji zgromadzenia wierzycieli został uregulowany w art. 105 prawa restrukturyzacyjnego (dalej jako: pr. restr.), który wskazuje trzy przypadki jego zwołania. W pierwszym z nich zgromadzenie wierzycieli jest zwoływane w celu głosowania nad układem, w drugim – jeżeli rada wierzycieli podejmie uchwałę o zwołaniu zgromadzenia wierzycieli, natomiast trzeci przypadek dotyczy sytuacji, kiedy sędzia-komisarz uzna zwołanie zgromadzenia wierzycieli za konieczne¹¹. Zgromadzenie wierzycieli zwoływane jest przez sędziego-komisarza w drodze obwieszczenia. Słusznie wskazuje R. Adamus, iż zwołanie zgromadzenia wierzycieli przez inną osobę niż sędzia-komisarz należy traktować jako nieistniejące¹². Podobny pogląd przedstawił P. Zimmerman – zgromadzenie wierzycieli niezwołane przez sędziego-komisarza, chociażby w pełni reprezentatywne, nie jest organem postępowania restrukturyzacyjnego, a uchwały podjęte przez zgromadzenie nie mają w postępowaniu żadnego znaczenia¹³.

Jak wynika z powyższych rozważań, w dwóch pierwszych przypadkach sędzia-komisarz jest zobowiązany do zwołania zgromadzenia wierzycieli, natomiast w trzecim przypadku zwołuje zgromadzenie wierzycieli, jeżeli uzna to za potrzebne. Oznacza to, iż sędzia-komisarz może zwołać zgromadzenie wierzycieli także wówczas, gdy nie zostanie powołana rada wierzycieli, a wymagane jest wyrażenie zgody na dokonanie czynności zastrzeżonych na rzecz tej rady¹⁴. Uchwała zgromadzenia wierzycieli w takim przypadku będzie jednak tylko opinią, która w żaden sposób nie wiąże sędziego-komisarza¹⁵.

W uzasadnieniu projektu pr. restr. wskazano, iż zasadniczo w postępowaniu restrukturyzacyjnym zgromadzenie wierzycieli będzie zwoływane w celu głosowania nad układem. Z uwagi na to, że przebieg zgromadzenia wierzycieli zwołanego w celu głosowania nad układem charakteryzuje się pewnymi szczególnymi cechami, regulacja dotycząca tego zgromadzenia została ujęta w odrębnym rozdziale art. 113–125 pr. restr. W konsekwencji zgromadzenie zwołane w innym celu niż głosowanie nad układem jest uregulowane w przepisach ogólnych, tj. art. 104–112 pr. restr.¹⁶ W tym miejscu należy podkreślić, że rozdział kompetencji między poszczególne organy postępowania restrukturyzacyjnego jest unormowany wyczerpująco i kompleksowo¹⁷. Rozdział kompetencji nie może być zmieniony nawet za zgodą wszystkich zainteresowanych osób¹⁸.

¹¹ S. Gurgul, *op. cit.*, Legalis NB 2.

¹² R. Adamus, *op. cit.*, s. 181.

¹³ P. Zimmerman, *op. cit.*, Legalis NB 2.

¹⁴ S. Gurgul, *op. cit.*, Legalis NB 1.

¹⁵ *Ibidem*, Legalis NB 2.

¹⁶ Uzasadnienie projektu ustawy – Prawo restrukturyzacyjne, Druk Sejmu VII kadencji nr 2824, <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2824> [data dostępu: 01.02.2016].

¹⁷ S. Gurgul, *op. cit.*, Legalis NB 1.

¹⁸ *Ibidem*.

Ze względu na tak uregulowane przepisy, w pierwszej części niniejszego artykułu w sposób ogólnikowy zostanie przedstawiony przebieg zgromadzenia wierzycieli zwołanego w innym celu niż głosowanie nad układem. W dalszej części będzie dokonana analiza kompetencji zgromadzenia wierzycieli, dotyczących podjęcia uchwały odnośnie układu. Sędzia-komisarz, zwołując zgromadzenie wierzycieli, wzywa na termin zgromadzenia dłużnika, nadzorcę sądowego i zarządcę. Ich niestawiennictwo, nawet usprawiedliwione, nie stanowi przeszkody w odbyciu zgromadzenia wierzycieli¹⁹. Należy podkreślić, że ustawodawca przewidział możliwość odroczenia zgromadzenia wierzycieli. Przyczyną odroczenia może być zbyt niska frekwencja, konieczność uzupełnienia złożonych wniosków czy przygotowanie stanowiska przez któregoś z uczestników²⁰. Odroczenie obrad zgromadzenia wierzycieli może nastąpić również ze względu na wadliwość wezwań lub niedostateczne wyjaśnienie kwestii będących przedmiotem obrad²¹. Odroczenie obrad dotyczy każdego zgromadzenia wierzycieli. Zgodnie z poglądem reprezentowanym przez R. Adamusa, nie dotyczy to jednak przypadków wadliwego zwołania zgromadzenia wierzycieli. W takiej sytuacji zgromadzenie wierzycieli powinno zostać zwołane na nowo²². W razie odroczenia zgromadzenia nie ma potrzeby dokonywania nowego obwieszczenia o terminie, gdyż zostanie on natychmiast podany do wiadomości obecnych na tym zgromadzeniu²³.

Słusznie zauważa R. Adamus, iż wprowadzona regulacja nie uwzględnia nieaktywnych wierzycieli²⁴. Jeżeli zgromadzenie odroczone, głos oddany przez wierzyciela zachowuje moc w przypadku, gdy na odroczonym zgromadzeniu głosowane są te same uchwały lub uchwały korzystniejsze dla wierzycieli. Przedmiotem głosowania zgromadzenia wierzycieli jest przede wszystkim uchwała. Służy ona do wyrażania wspólnej woli określonej zbiorowości²⁵. Do ważności uchwały nie jest wymagane, aby wszyscy uczestnicy zgromadzenia wierzycieli wypowiedzieli się za nią. Uchwałę zgromadzenia wierzycieli należy traktować jako szczególny rodzaj czynności prawnej²⁶. Uznaje się, że do przyjęcia uchwały zgromadzenia wierzycieli wystarcza zwykła większość głosujących wierzycieli, którzy oddali ważny głos, oraz połowa lub więcej sumy wiarygodności przysługujących wszystkim głosującym wierzycielom. Przepisy takie wprowadzają zatem bardzo liberalne wymagania zarówno co do większości osobowej, jak i większości kapitałowej głosujących wierzycieli²⁷. Przepis ten nie ma jednak zastosowania do przypadków podjęcia uchwały dotyczących przyjęcia

¹⁹ R. Adamus, *op. cit.*, s. 181.

²⁰ P. Zimmerman, *op. cit.*, Legalis NB 6.

²¹ S. Gurgul, *op. cit.*, Legalis NB 2.

²² R. Adamus, *op. cit.*, s. 181.

²³ A. Jakowlew, *Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 138.

²⁴ R. Adamus, *op. cit.*, s. 181.

²⁵ *Ibidem*, s. 197.

²⁶ *Ibidem*, s. 198.

²⁷ S. Gurgul, *op. cit.*, Legalis NB 2.

lub zmiany układu albo układu częściowego²⁸. Uchwały zgromadzenia wierzycieli podlegają kontroli formalnej i merytorycznej ze strony sędziego-komisarza²⁹.

Zgromadzenie wierzycieli powinno wykonywać swoje obowiązki z poszanowaniem przepisów prawa, dobrych obyczajów i interesów wierzyciela. Kontrola zgodności działania zgromadzenia z tymi wymogami należy przede wszystkim do sędziego-komisarza, który funkcję tę wykonuje nieustannie i z własnej inicjatywy³⁰. W przypadku dopuszczenia się naruszeń, sędzia-komisarz może stwierdzić uchylenie uchwały. Uchwała jest sprzeczna z prawem, jeżeli narusza przepisy bezwzględnie obowiązujące. Dotyczy to zarówno przepisów prawa restrukturyzacyjnego, upadłościowego, cywilnego, jak i innych gałęzi prawa obowiązujących w kraju. Uchwała może naruszać tak przepisy prawa materialnego, jak i proceduralnego³¹. Sprzeczność proceduralna zachodzi wtedy, gdy dojdzie do naruszenia przepisów odnośnie do sposobu przeprowadzenia zgromadzenia, podjęcia uchwały lub innych czynności określonych przez przepisy, które są niezbędne do podjęcia ważnej uchwały³². Sprzeczność z dobrymi obyczajami zachodzi wówczas, gdy treść uchwały godzi w powszechnie przyjęte normy moralne, zwyczaje i sposoby postępowania³³. W odróżnieniu od sprzeczności z prawem, nie dochodzi tu do naruszenia żadnej normy prawnej, a jedynie do naruszenia zasad przyzwoitości i innych wartości pozanormatywnych. Ważna kwestia, stanowiąca wyjątek od ogólnej zasady dotyczącej podejmowania czynności w interesie ogółu wierzycieli, została wskazana w trzeciej przesłance dotyczącej uchylenia uchwały zgromadzenia wierzycieli. Mianowicie ustawodawca nakazuje wziąć pod uwagę indywidualny interes wierzyciela. Sprzeczność z interesem wierzyciela, który głosował przeciwko uchwale, musi mieć charakter rażący. W tym wypadku bowiem dochodzi do konfliktu między interesem większości, która przegłosowała określone rozwiązania, a interesem jednostki. Ponadto podstawą do uchylenia takiej uchwały jest udział i oddanie głosu przeciwko uchwale przez wierzyciela. Uchylenie uchwały następuje z urzędu w formie postanowienia, na które przysługuje zażalenie wierzycielowi albo dłużnikowi.

2. UKŁAD W POSTĘPOWANIU RESTRUKTURYZACYJNYM

Z uwagi na istotę i doniosłe skutki prawne głosowania zgromadzenia wierzycieli nad przyjęciem lub zmianą układu, za istotny należy uznać układ w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Na gruncie prawa układowego wyrażono poglądy, że

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ R. Adamus, *op. cit.*, s. 198.

³⁰ S. Gurgul, *op. cit.*, Legalis NB 2.

³¹ D. Zienkiewicz, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2006, s. 472.

³² R. Adamus, *op. cit.*, s. 199.

³³ *Ibidem*.

układ to: tylko swoista uchwała wierzycieli³⁴, kwalifikowana postać ugody³⁵, rodzaj orzeczenia sądowego³⁶, złożony akt prawny, na który składa się umowa między dłużnikiem i wierzycielami oraz władcza czynność sądu państwowego w postaci zatwierdzenia układu³⁷. W obecnie obowiązującym stanowisku doktryny również nie ma jednoznacznego poglądu co do charakteru prawnego układu. Część doktryny utożsamia układ ze swoistą umową. Ze stanowiskiem takim jednak nie można się zgodzić. Wydaje się słusznym przyjęcie poglądu D. Czajki, iż układ powinien być traktowany jako samodzielna instytucja prawa materialnego, która skupia strukturalnie symulujące się logiczne trzy czynności prawne: porozumienie oparte na oświadczeniu woli upadłego, uchwałę zgromadzenia wierzycieli i orzeczenie zatwierdzające układ³⁸. Na uwagę zasługuje także propozycja określenia charakteru prawnego układu zaproponowana przez B. Jochemczyka, który określając układ jako samodzielną instytucję prawa upadłościowego (*sui generis*), wskazuje kilka odrębnych elementów, które są niezbędne do wywołania przez układ skutków prawnych³⁹. Największym atutem zaproponowanego przez B. Jochemczyka pojmowania charakteru prawnego układu jest pierwszy z elementów, tj. porównanie propozycji układowych do projektu uchwały zawierającej proponowane sposoby restrukturyzacji zobowiązań upadłego, złożone przez podmioty posiadające kompetencje do ich wniesienia⁴⁰. Takie ujęcie pierwszego elementu, niezbędnego do powstania układu, pozwala na jednolite ujęcie całej instytucji układu, niezależnie od tego, jaki podmiot składał propozycje układowe⁴¹.

Zasadniczo głosowanie nad układem odbywa się w podobny sposób jak podejmowanie innych uchwał przez zgromadzenie wierzycieli. Przebieg głosowania nad układem, wyłączenie określonych kategorii wierzycieli od głosowania oraz kolejność głosowania poszczególnych propozycji układowych zostały uregulowane analogicznie jak w prawie upadłościowym. Ustawodawca wprowadza tu jednak wymagane kworum do podjęcia uchwały. Na zgromadzeniu wierzycieli można zawrzeć układ, jeżeli będzie w nim uczestniczyło co najmniej 1/5 wierzycieli uprawnionych do głosowania nad układem. Do głosowania nad układem uprawnieni są wyłącznie wierzyciele, których wierzytelności zostały umieszczone w zatwierdzonym spisie wierzytelności oraz wierzyciele, którzy stawią się na zgromadzeniu wierzycieli z tytułem egzekucyjnym, stwierdzającym ich wierzytelności. Istotne

³⁴ E. Till, *Zasady materialnego prawa konkursowego austriackiego*, Lwów 1910, s. 193.

³⁵ O. Buber, *Polskie prawo upadłościowe*, Warszawa 1936, s. 146.

³⁶ M. Allerhand, *Prawo układowe. Komentarz*, Warszawa 1991, s. 389.

³⁷ D. Czajka, *Układ w prawie układowym*, Warszawa 2002, s. 99.

³⁸ *Ibidem*, s. 106.

³⁹ B. Jochemczyk, *Zawarcie i zatwierdzenie układu w postępowaniu upadłościowym*, Warszawa 2011, s. 80.

⁴⁰ *Ibidem*, s. 81.

⁴¹ Ł. Szuster, *Skutki układu w postępowaniu upadłościowym*, Warszawa 2015, s. 50.

znaczenie ma rozwiązanie, mocą którego niektórzy spośród wierzycieli – mimo prawa uczestniczenia w zgromadzeniu – nie mają prawa głosu przy podejmowaniu na nim uchwał. Rozwiązanie to jest uzasadnione niepewnością co do wiarygodności tych wierzycieli ze względu na szczególnie stosunek łączący dłużnika ze wskazanymi osobami⁴². Należy jednak przyjąć, że przepis wyłączający prawo głosu poszczególnych wierzycieli jest przepisem szczególnym, zawierającym zamknięty katalog wierzycieli z mocy ustawy wyłączonych od głosowania⁴³. Ponadto R. Adamus wskazuje, że wierzycieli osób powiązanych osobiście lub kapitałowo z dłużnikiem należy traktować jako wierzycieli „podejrzane”, gdyż nie można wykluczyć sytuacji, w których prawdziwym motywem ich wykreowania byłoby ustawienie układu⁴⁴.

Najogólniej rzecz ujmując, prawa głosu na zgromadzeniu wierzycieli nie mają ci, którzy nabyli swoje wierzycielskie po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego w drodze przelewu lub indosu, z wyjątkiem, o którym mowa w art. 109 ust. 2 pr. restr. Wyłączeni od głosowania są także wierzyciele ujęci w spisie wierzycieli jako poręczyciele, współdłużnicy i gwaranci, którzy nie spełnili jeszcze swojego świadczenia. W przypadku, gdy dłużnikiem jest osoba fizyczna, prawa głosu nie ma małżonek dłużnika, jego krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny lub powinowaty w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, przysposabiający dłużnika lub przez niego przysposobiony. Fakt istnienia między wierzycielem a upadłym dłużnikiem jednego ze stosunków rodzinnych pozbawia wierzyciela prawa głosowania nad układem wtedy, gdy małżeństwo, pokrewieństwo lub powinowactwo istnieje jeszcze w chwili głosowania⁴⁵.

Odmienne stanowisko wskazuje K. Piasecki – małżonek upadłego, pozostający z nim w separacji w chwili głosowania nad układem, powinien być traktowany jak małżonek rozwiedziony⁴⁶. W przypadku, gdy dłużnikiem jest osobowa spółka handlowa, prawa głosu nie mają wspólnicy ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem i osoby uprawnione do reprezentowania spółki. Ponadto prawa głosu nie ma wierzyciel będący spółką powiązaną z dłużnikiem, osoby upoważnione do reprezentacji spółki powiązanej z dłużnikiem, wierzyciel będący spółką i osoby uprawnione do jej reprezentowania, jeżeli dłużnik albo ta spółka jest spółką dominującą lub zależną w stosunku do dłużnika⁴⁷. Wszyscy wierzyciele wymienieni wyżej nie mają tylko prawa do brania udziału w głosowaniu. Oznacza to, że nie są pozbawieni prawa do uczestniczenia w zgro-

⁴² K. Piasecki, *Prawo upadłościowe. Prawo o postępowaniu układowym. Komentarz*, Bydgoszcz – Warszawa 1999, s. 405.

⁴³ R. Adamus, *op. cit.*, s. 202.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ M. Allerhand, *Prawo upadłościowe. Prawo układowe. Komentarz*, Bielsko-Biała 1998, s. 416.

⁴⁶ K. Piasecki, *Ustawa prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2004, s. 147.

⁴⁷ R. Adamus, *op. cit.*, s. 203.

madzeniu i korzystają z wszystkich innych praw służących wierzycielom w toku postępowania restrukturyzacyjnego.

W toku postępowania układowego, zarówno zwykłego, jak i przyspieszonego, nadzorca sądowy na zgromadzeniu wierzycieli przedstawia główne założenia planu restrukturyzacyjnego. Powinno to nastąpić przed rozpoczęciem głosowania nad układem, aby ułatwić wierzycielom dokonanie prawidłowego wyboru co do przyjęcia lub odrzucenia propozycji układowych. Plan ten zawiera opinię o możliwości wykonania układu przez dłużnika. Zgodnie ze stanowiskiem zaprezentowanym przez R. Adamusa swoją ocenę nadzorca sądowy formułuje w oparciu o rzetelną wiedzę dotyczącą przedsiębiorstwa dłużnika, pozyskaną w trakcie postępowania restrukturyzacyjnego⁴⁸. Należy pamiętać, iż opinia nadzorca sądowego albo zarządcy jest tylko oceną możliwości wykonania układu, a nie gwarancją, że układ zostanie wykonany⁴⁹. Jeżeli zgłoszono kilka propozycji układowych, konieczne jest ustalenie kolejności głosowania nad nimi. Kolejność ustala sędzia-komisarz. Nie ma tu wprowadzonego żadnego kryterium odnośnie do ustalenia kolejności głosowania nad propozycjami. Według P. Zimmermana przyjęcie kolejności głosowania ma charakter czysto techniczny, w odróżnieniu od dotychczas obowiązującej koncepcji uznania za przyjęcie pierwszej propozycji, która osiągnęła wymaganą większość⁵⁰.

Odmienny pogląd reprezentuje R. Adamus, wskazując, iż przyjęcie jednych propozycji układowych wyklucza głosowanie nad dalszymi propozycjami⁵¹. Ustawodawca wprowadził także możliwość dokonania przez dłużnika zmiany propozycji układowych, jeżeli zaistnieją względy gospodarcze lub ekonomiczne, które będą stanowić podstawę do wprowadzenia korekty propozycji układowych. Zmiana treści zgłoszonych już propozycji układowych może być dokonana tylko przez dłużnika, zarządcę bądź nadzorcę sądowego, do czasu zakończenia zgromadzenia wierzycieli⁵². W tym przypadku głos wierzyciela oddany wcześniej na piśmie zachowuje moc, jeśli zmiana propozycji układowych jest korzystniejsza dla tego wierzyciela.

W art. 118 pr. restr. ustawodawca wprowadził szczególne okoliczności głosowania, które – dla przeprowadzenia na zgromadzeniu wierzycieli głosowania – wymagają spełnienia dodatkowych przesłanek dopuszczalności tego głosowania. We wszystkich wypadkach, gdy propozycje układowe przewidują: zabezpieczenie wykonania układu przez osoby trzecie, udzielenie kredytu, zgodę osób trzecich na zmianę treści praw lub stosunków prawnych, konwersję wierzytelności na udziały lub akcje – konieczne jest przedłożenie przed głosowaniem nad układem

⁴⁸ *Ibidem*, s. 201.

⁴⁹ *Ibidem*, s. 202.

⁵⁰ P. Zimmerman, *op. cit.*, Legalis NB 1.

⁵¹ R. Adamus, *op. cit.*, s. 204.

⁵² *Ibidem*, s. 205.

dokumentów, z których będzie wynikać, że zobowiązania te zostaną wykonane. Zabezpieczenie wykonania planu restrukturyzacyjnego przez osoby trzecie – przez udzielenie kredytu lub pożyczki dłużnikowi lub zgodę osób trzecich na zmianę treści praw lub stosunków prawnych, w tym zabezpieczeń w postaci hipoteki, zastawu, zastawu rejestrowego, zastawu skarbowego lub hipoteki morskiej – nie może być rozumiane w ten sposób, że zabezpieczenie wykonania układu jest dopuszczalne tylko przez osoby trzecie⁵³. Zabezpieczenie wykonania układu we wszystkich trzech formach przewidzianych w ust. 1 może być dokonane przez osoby trzecie albo przez samych wierzycieli. Następnie trzeba wskazać, że jeżeli plan restrukturyzacyjny przewiduje zarząd nad przedsiębiorstwem sprawowany przez konkretnie wskazane osoby, to należy uzyskać zgodę tych osób. Trzecia zgoda dotyczy Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na konwersję wierzytelności na udziały albo akcje upadłego przedsiębiorcy i jest wymagana w przypadkach określonych w przepisach ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Ostatnia zgoda jest wymagana w przypadku udzielenia pomocy publicznej.

Istotnym *novum* wprowadzonym przez ustawodawcę, wzorowanym na niemieckim prawie insolwencyjnym (dalej jako: InsO), jest zasada głosowania nad przyjęciem układu. W niemieckim systemie prawnym przyjęcie planu insolwencyjnego następuje na zgromadzeniu wierzycieli. Do jego przyjęcia przez wierzycieli niezbędne jest, aby plan insolwencyjny w każdej z grup, które głosują oddzielnie, uzyskał dwie większości – większość osobową i większość kapitałową. Wskazane większości zostaną osiągnięte, gdy w każdej grupie większość głosujących zgodzi się na plan oraz suma wierzytelności zgadzających się na plan wierzycieli wyniesie ponad połowę. W związku z tym, że wierzyciele głosują w grupach, przyjęto zasadę, zgodnie z którą nawet w przypadku, gdy zgoda w którejś grupie nie zostanie osiągnięta, to zgoda grupy głosującej jest traktowana jako dana w pewnych przypadkach (zakaz obstrukcji)⁵⁴. Zakaz obstrukcji uregulowany w § 245 InsO ma na celu zapobieganie blokowania przez jedną grupę wierzycieli przyjęcia planu insolwencyjnego z powodu przeciwwskazań nieistotnych dla znaczenia planu, który dla ogółu wierzycieli jest gospodarczo uzasadniony.

Podobnie w prawie restrukturyzacyjnym zostało wprowadzone głosowanie nad przyjęciem planu restrukturyzacyjnego w poszczególnych grupach wierzycieli. Ustawodawca, jak było to wspomniane wcześniej, wprowadził tu odpowiednią większość potrzebną dla przyjęcia układu. Pojęcie większości odnosi się do większości kapitałowej i osobowej. Przez większość osobową należy rozumieć, że dla przyjęcia układu wystarczające jest wypowiedzenie się za układem większości głosujących wierzycieli, którzy oddali ważny głos⁵⁵. Oznacza to, że przy obliczaniu

⁵³ S. Gurgul, *op. cit.*, Legalis NB 1.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ *Ibidem*, Legalis NB 2.

owej większości nie uwzględnia się wierzycieli nieobecnych na zgromadzeniu oraz tych, którzy – będąc na zgromadzeniu – wstrzymali się od głosowania lub zostali na mocy przepisów wyłączeni od głosowania nad układem. Oprócz większości osobowej wymagana jest również większość kapitałowa, która wynosi co najmniej 2/3 części ogólnej sumy wierzytelności z każdej z list wierzycieli obejmujących poszczególne kategorie interesów wierzycieli. Większości te powinny ziścić się na zasadzie koniunkcji⁵⁶. Przyjęcie układu jest możliwe także wtedy, gdy zostanie on odrzucony przez więcej niż jedną grupę wierzycieli. Ustawodawca w ten sposób chciał zapobiec blokowaniu układu przez drobnych wierzycieli z nieuzasadnionych powodów.

Postanowienie w sprawie stwierdzenia zawarcia układu wydaje sędzia-komisarz. Nie może on jednak uchylić uchwały dotyczącej zawarcia układu. Czynności dotyczące badania zgodności układu z przepisami prawa zostały na mocy art. 165 pr. restr. przekazane do właściwości sądu, który może odmówić zatwierdzenia układu, jeżeli narusza on przepisy prawa, dobre obyczaje lub rażąco narusza interes wierzyciela. W systemie niemieckim plan insolwencyjny wymaga sądowego zatwierdzenia. Sąd insolwencyjny zatwierdza plan, jeżeli oprócz zgody wyrażonej przez zgromadzenie wierzycieli zostanie przedłożona zgoda dłużnika. Sąd odmawia zatwierdzenia planu w przypadku uchybienia przepisom proceduralnym (§ 250 InsO)⁵⁷. Możliwe jest także warunkowe zatwierdzenie planu (§ 249 InsO). Sąd na wniosek wierzyciela może odmówić zatwierdzenia planu, jeżeli wierzyciel wyraził sprzeciw do planu insolwencyjnego w formie pisemnej lub do protokołu w kancelarii sądu, najpóźniej podczas głosowania. Powodem złożenia sprzeciwu przez wierzyciela może być fakt, iż wierzyciel na podstawie planu uzyskał gorszą pozycję, niż miałby bez planu. Wniosek wierzyciela jest dopuszczalny tylko wówczas, gdy wierzyciel uprawdopodobni, że z powodu planu jego pozycja się pogorszyła (§ 251 ust. 1 i 2 InsO)⁵⁸. Na postanowienie zatwierdzające lub odrzucające plan insolwencyjny przysługuje wierzycielom i dłużnikowi niezwłoczne zażalenie.

PODSUMOWANIE

Reasumując, należy uznać, że zgromadzenie wierzycieli w postępowaniu restrukturyzacyjnym jest organem wierzycieli reprezentującym ich interesy. Podstawową formą działania zgromadzenia wierzycieli jest podejmowanie uchwał mających istotne znaczenie dla toczącego się postępowania restrukturyzacyjnego. Główną kompetencją zgromadzenia wierzycieli jest głosowanie nad przyjęciem

⁵⁶ R. Adamus, *op. cit.*, s. 208.

⁵⁷ Ł. Szuster, *op. cit.*, s. 60.

⁵⁸ *Ibidem*, s. 62.

lub zmianą układu restrukturyzacyjnego. Ustawodawca, wprowadzając nowelizację przepisów, wzmocnił pozycję wierzyciela i pozwolił w ten sposób w większym stopniu wpływać przez zgromadzenie wierzycieli na toczące się postępowanie.

BIBLIOGRAFIA

- Adamus R., *Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Allerhand M., *Prawo układowe. Komentarz*, Warszawa 1991.
- Allerhand M., *Prawo upadłościowe. Prawo układowe. Komentarz*, Bielsko-Biała 1998.
- Babiarz-Mikulska K., *Status prawny wierzyciela w postępowaniu naprawczym*, Warszawa 2006.
- Buber O., *Polskie prawo upadłościowe*, Warszawa 1936.
- Czajka D., *Postępowanie naprawcze*, Warszawa 2004.
- Czajka D., *Układ w prawie układowym*, Warszawa 2002.
- Gurgul S., *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Jakowlew A., *Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Jochemczyk B., *Zawarcie i zatwierdzenie układu w postępowaniu upadłościowym*, Warszawa 2011.
- Piasecki K., *Prawo upadłościowe. Prawo o postępowaniu układowym. Komentarz*, Bydgoszcz – Warszawa 1999.
- Piasecki K., *Ustawa prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2004.
- Pogonowski P., *Organy postępowania upadłościowego*, Warszawa 2001.
- Szuster L., *Skutki układu w postępowaniu upadłościowym*, Warszawa 2015.
- Till E., *Zasady materialnego prawa konkursowego austriackiego*, Lwów 1910.
- Uzasadnienie projektu ustawy – Prawo restrukturyzacyjne, Druk Sejmu VII kadencji nr 2824, <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2824> [data dostępu: 01.02.2016].
- Zienkiewicz D., *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2006.
- Zimmerman P., *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2016.

SUMMARY

The article concerns Creditors' meeting in Restructuring Proceedings. Creditors' meeting in Restructuring Proceedings is collegiate creditors' authority representing the interests of all members. The main competence granted to Creditors' meeting is the vote by them on the arrangement. The Creditors' meeting as authorities' representing the interests of creditors should be convened in restructuring proceedings in any case when adoption of resolution regarding the interest of all creditors is required. The scope of their powers is regulated in Article 104 Restructuring Law. Due to the fact that the most important privilege granted to Creditors' meeting is to vote on the arrangement, legislature established a system of separate regulations governing on both, convening the meetings and voting by the creditors' meeting on the adoption or rejection of the agreement. An important novum introduced by the legislature based on the German Insolvency Law is the principle of voting on acceptance of the arrangement. For adoption by Creditors' meeting, it is necessary that the system in each of the groups, which vote separately, obtains two majorities: most personal and most of the capital.

Keywords: Creditors' meeting; Creditors authority; Restructuring Law